

שיעור – אומר הוא – לא מצינו שאסור אלא במקום שבשיעור שלם יש איסור דאורייתא⁶⁸. ומבואר להיפך בט"ז⁶⁹, בפרי חדש⁷⁰ ובשאר אחרונים. ודאי אין זה אלא מפני שלא דן כאן ביחוד ובעיקר על חצי שיעור, אלא הזכירו דרך אגב. ויש שקדמוהו אחרונים. הקשה, למשל, איך צבעו את התכלת בדם חלזון והרי "לא הוכשרו למלאכת שמים אלא הבא מן הטהור"⁷¹. וכבר דנו הרבה בדבר האחרונים⁷².

הגהות וט"ס אינן נכנסות בתחומי עבודת הר"מים. "אבן האזל" אינו נמנע מלעסוק אף באלו. פה ושם הוא מציע הגהה ברמב"ם, ברש"י וכיוצא. ולא תמיד ההגה"ה מתקבלת. באיסורי מזבח⁷³ הוא קובע שיש ט"ס בהקדמת המשניות להרמב"ם במה שכתב: "ויתבאר לך אמיתת מה שאמרתי שאין מהם (מ"הלכה למשה מסיני)" אפילו אחת שהוציאו בדרך סברא ואי אפשר לסמוך אותה לפסוק אלא על דרך אסמכתא". תיבת "אלא", לפי המחבר, היא ט"ס, שכן אם יש אסמכתא אינה להרמב"ם מכלל הלכה למשה מסיני. אבל בהקדמת המשנה, שנתפרסמה יחד עם המקור הערבי⁷⁴, כתובה המלה "אלא". ומלבד זה הרי בערובין⁷⁵ ועוד מבואר, ששעורים יש להם אסמכתא בפסוק והם הלכה למשה מסיני. ולא עוד אלא שהרמב"ם עצמו כאן, בהקדמתו, מביא גם את ה"הלכה" וגם את ה"אסמכתא" של שעורים⁷⁶.

וקו אופייני, שאינו מצוי בישיבות ור"מיהן: לחקור על דרכו של הרמב"ם. הרי כלל שחידש וביסס אותו במקומות שונים: הרמב"ם רגיל לסמוך על המפורש בתורה שבכתב, ואינו מזכיר פרטים הלכותיים ידועים, אם הם כתובים בתורה. "וכבר כתב רבנו בהקדמתו – מבאר ב"אבן האזל" – דלכן קרא ספרו משנה תורה שיהא אדם קורא בתורה שבכתב תחילה ואחר כך קורא בזה ויודע ממנו תורה שבעל פה כולה". מתוך כך מיישב הוא כמה קושיות, שלו ושל קודמיו, על "השמטות" הרמב"ם⁷⁷.

ואף זו נקודה מיוחדת לרבי איסר-זלמן, בקשר עם תורה שבכתב: רגיל הוא לעסוק בפסוקים. כלום ראיתם מימיכם גאון ויושב בישיבה (בימינו), שבתוך משא

(68) ביאת מקדש, פ"א ה"א.

(69) יורה דעה, סימן צח, ס"ק ט.

(70) יו"ד, סימן סח, ס"ק ד, וסימן צח, ס"ק כ.

(71) כלי המקדש, פ"א ה"ג.

(72) ראה "נודע ביהודה" תניינא, או"ח, סימן ג, "חתם סופר", יו"ד, סימן רעו, ועוד.

(73) פ"ה הי"א.

(74) ברלין תרס"ג.

(75) ד ב.

(76) וראה בשו"ת "חות יאיר", סימן קצב.

(77) ראה בית הבחירה, פ"א הי"ח, ופ"ג הי"ז.